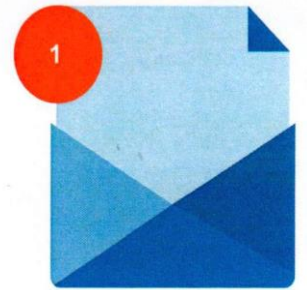

Україна, 03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 72
під'їзд 3, поверх 3, офіс 96
+38 (044) 300 10 15

Міністру юстиції України

пану МАЛЮСЬЦІ Д.Л.

Директору
Директорату правосуддя
та кримінальної юстиції

пану ОЛІЙНИКУ О.М.

Вих. № 7869-16/01
від 16.01.2021 р.

*Щодо проекту Концепції про запровадження
спрощеного режиму неплатоспроможності*

Шановний Денисе Леонтьовичу!

*Користуючись нагодою, висловлюємо Вам свою повагу та бажаємо успіхів у
Вашій професійній діяльності.*

Незалежна асоціація банків України (далі – НАБУ) на запит Міністерства юстиції України № 939/11.6.4/33-20 від 08.12.2020 відносно проекту Концепції щодо запровадження в Україні спрощеного режиму неплатоспроможності (далі – Концепція), повідомляє наступне.

Концепція передбачає застосування спрощеного режиму неплатоспроможності до всіх мікро- та малих підприємств (далі – ММП), підприємств з нульовими активами за ініціативою боржників та за умови встановлення господарським судом факту відсутності в їх діях ознак шахрайства або доведення до банкрутства. А також застосування спрощеної ліквідації відсутніх боржників (які більше року не подають податкову звітність, не здійснюють підприємницької діяльності та відсутні за місцем реєстрації) за заявою органу державної податкової служби, в адміністративному порядку шляхом покладення відповідних повноважень на Державний орган з питань банкрутства.

З Концепції вбачається, що основною метою введення спрощених процедур неплатоспроможності є «очищення» ринку від непрацюючих підприємств. Серед проблем, на розв'язання яких спрямована Концепція, зазначено те, що встановлені Кодексом України з процедур банкрутства (далі – Кодекс) процедури є «складними та недоступними як для ММП, так і для боржників з нульовими активами», зокрема, через тривалі строки застосування таких процедур та встановлене Кодексом «обов'язкове авансування винагороди арбітражному керуючому в сумі трьох розмірів мінімальної заробітної плати за три місяці виконання повноважень, що становить 45 тис. грн.».

На нашу думку, проблема банкрутства відсутніх та малих підприємств не є настільки глобальною, щоб повертати до законодавства про банкрутство ті механізми зловживання (навіть у зміненому вигляді), які були вилучені при прийнятті Кодексу. Це явне втручання держави в ринкові відносини, яке варто оцінити на предмет його доцільності.

Зокрема, незрозуміло, навіщо державі «очищувати» ринок від непрацюючих підприємств. Ринок сам може врегулювати це питання шляхом ініціації процедур самим боржником або його кредиторами. Якщо жоден з них не бажає цього робити, то така «примусова» ліквідація лише лягає додатковим тягарем на учасників ринку – як боржників, так і кредиторів. Адже кредиторів відсутнього боржника змушують ініціювати справу про банкрутство (тобто понести суттєві витрати) під ризиком втрати прав вимоги.

Якщо розглядати варіант спрощеної судової процедури, то не зрозуміло, чим вона з фінансової сторони для боржника і кредиторів буде суттєво відрізнятися від поточної процедури, адже й існуюча процедура дозволяє оперативно ліквідувати боржника, в якого відсутнє майно чи його мало. А поточні проблеми на цьому шляху більше пов'язані з неспішною роботою арбітражних керуючих, які не зацікавлені у швидкому результаті, бо отримують дохід за час перебування в справі, та суду, у якого взагалі відсутня мотивація вкластися у будь-які строки.

Крім того, згідно з Концепцією, в рамках спрощеного провадження у справі про неплатоспроможність суд має дослідити надану боржником інформацію та визначити, чи може бути відновлена його підприємницька життєздатність (вводить процедуру спрощеної санації), або встановити факт неможливості відновлення платоспроможності боржника (вводить процедуру спрощеної ліквідації). Що викликає певні застереження, адже незрозуміло, суддя самотужки має проводити економічний аналіз діяльності боржника чи призначати економічну експертизу? Хто саме має здійснювати спрощену санацію, ліквідацію, на кого саме будуть покладені функції арбітражного керуючого, адже ні суд, ні боржник, ні кредитори не зможуть вести реєстр вимог, розшукувати активи, організувати продаж і т.д., оскільки у них або немає відповідних повноважень, або наявний конфлікт інтересів, або те і інше?

Також, на нашу думку, не відповідає економічній сутності процедури закладений у Концепції критерій, за яким підприємства поділяються на типи – кількість працівників і виручка. Адже складність процедури та її важливість для кредиторів, боржника і економіки країни загалом більше залежать від вартості активів боржника та розміру його заборгованості. Практика структурування бізнесу в Україні показує, що часто ключові активи малого та середнього бізнесу знаходяться у власності компаній чи осіб, які не беруть безпосередню участь у виробничих процесах і є лише балансоутримувачами цінних об'єктів з одним працівником та відсутністю суттєвих оборотів. Таким чином, спрощена ліквідація таких компаній не відповідає заявленим цілям.

Варто зауважити, що розглядаємо не першу пропозицію спростити визначені Кодексом «складні» процедури банкрутства саме за рахунок виключення участі арбітражного керуючого. Робоча група Міністерства юстиції України з питань удосконалення законодавства у сфері банкрутства вже розглядала ініціативу виключення участі арбітражного керуючого у процедурі

банкрутства фізичної особи у разі, якщо боржник не має іншого майна, окрім житла, яке перебуває в іпотечі банку - заставного кредитора. Це аргументувалось, зокрема, значними для боржника – фізичної особи витратами на авансування винагороди арбітражного керуючого. У Концепції теж зауважується про недоступність процедур для ММП і боржників з нульовими активами, у т.ч. через встановлений Кодексом розмір обов'язкового авансування винагороди арбітражному керуючому.

Вважаємо хибними пропозиції вирішення проблем недоступності процедур для окремих категорій боржників через розмір винагороди арбітражного керуючого шляхом виключення останнього з процедур і покладення на суд функцій з перевірки майнового стану боржника, визначення можливості чи неможливості відновлення його платоспроможності та ін. Зважаючи на концепцію повноти дій арбітражного керуючого, яку вибудувала судова практика, та заборону суду самостійно збирати докази, яка передбачена процесуальними кодексами, навряд чи вказана пропозиція є робочою.

Враховуючи викладене, ініціатива запровадження спрощеної неплатоспроможності викликає застереження щодо її доцільності, з огляду на те, що містить більше ризиків зловживань, ніж вигод для ринку. Вважаємо, що зміни до законодавства про банкрутство не повинні порушувати цілісності правового регулювання цих відносин, призводити до створення неробочих норм чи повертати можливості зловживань, які були усунуті Кодексом.

Варто відзначити, що згідно «Оцінки стану реалізації Акту про малий бізнес для Європи» (є частиною публікації «Індекс політики у сфері МСП: Країни Східного партнерства 2020»), проведеної Організацією економічного співробітництва та розвитку, Європейським банком реконструкції та розвитку і Європейським фондом освіти в межах ініціативи EU4Business, проведена Урядом України у квітні 2019 р. реформа нормативно-правової бази неплатоспроможності завдяки публікації нового Кодексу України з процедур банкрутства значно підвищила відповідність бази міжнародним стандартам.

З повагою

Виконавчий директор

Олена Коробкова

Вик. І.Пушкар
Тел. (044) 300-10-15